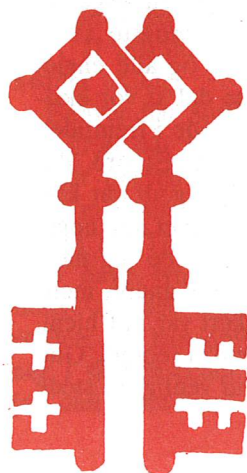
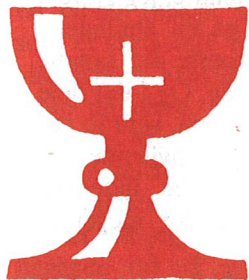
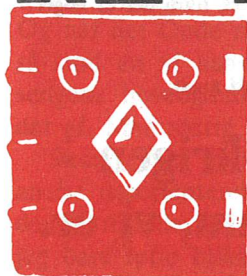

RE-FORMATIO

MEDDELELSER OM KIRKELIG FORNYELSE

4/1991

ISSN 0903-6113

Lørdag d en 16. marts 1991 havde en ret stor kreds af præster af begge køn i Helsingør stift og en del menighedsrådsmedlemmer indbudt til et møde på Grundtvigs Højskole i Hillerød. Temaet for mødet var: **Hvordan er vi blevet dem vi er?** Af indbydelsen fremgik det imellem linierne, at der er noget galt i Folkekirken. Denne anelse fik jeg bekræftet ved at spørge en af indbyderne, højskoleforstander Ole Jensen. Man havde indbudt til stævnet, fordi der er noget galt. (redaktørens bemærkning).

Her bringes det foredrag, som programredaktør **Jørgen Thorgaard** holdt.

Et ord om folkekirken efter krigen - eller hvordan er vi blevet dem, vi er.

Kirken var! Hvilede i landsbyens nordlige udkant som et kæmpestort, venligt dyr. Af endeløs og ubegribelig styrke. En vogter over os alle. Mod onde magter udefra. Mod vor indre slemhed. Den passede på os. Klædt i hvide sten, store granitkvadere, bundet under tegl, afsluttet af tårn, der stod som et udråbstegn i det forblæste fjordlandskab lige bagved havet.

Rundt omkring kæmpen lå de døde. Nærmest på, fordi de jo nu var rigtigt ude i den anden verden, som kirken var vort bindemiddel til. Vi andre nøjedes med at blive lidt stille, når vi rundede de lange stenmure. Man gjorde sig ingen unødige ærinder indenfor. Det var ikke en have at lege i eller pjatte i. Selv dem, der var farlige til at bande, talte høvisk omme i det kvarter.

Inde i fiskens bug var der rigtig meget plads. 450 mennesker kunne vi være, og var det ikke så sjældent. Her havde Indre Mission fået fat, så det ville noget. Det var her de stedlige grundtvigianeres undskyldning for ikke at komme så tit. NFS-dis-

ciplene har altid kunnet finde på bortforklaringer på deres sære kirkelige dovenskab.

For sådan en som mig var huset mit andet hjem. Vi var endda ikke missionske, og min familie kom der ikke tit. Men det hændte, jeg gjorde, i håb om, at der på en almindelig søndag kunne indtræffe det samme mirakel som juleaften. Og i det hele taget: at det hellige rum, som jo var til stede uden for dette hvilende dyr, også var repræsenteret indenfor. Hvilket vel ikke var for meget at forvente.

For et sådant helligt rum var den hele verden. Her på jorden levede vi i usynligheden. Det vigtigste så vi ikke. Gud og himlen og alle englene. Og den vigtigste del af vor eksistens ventede endnu ude i fremtiden bag døden. Evigheden. Et ord, der lød lifligt. Selv om jeg godt var klar over, at jeg alt iberegnet var noget af en skiderik, så regnede jeg med, at helvede var for visse andre, mens himlen da helt sikkert var mit hjem. Det var en meget enkel teologi. Gud passede på os og var venligt til stede

i den lune sommerluft, i fuglenes sang den årle morgen, i den herlige leg på skrænter, der dampede af forår, i vinternattens kridhvide lys. Og når det Onde rigtigt meldte sig, så stod en af hans engle vagt ved sengens hovedgærde. Slemme kunne det gå. Men aldrig katastrofalt.

Skulle man et sekund blive en anelse desorienteret med hensyn til denne tilstedeværelse, så behøvede jeg bare løfte blikket. Dér lå hans eget hus. Og han var altid hjemme.

Det var de allerførste år. Det er nok en fejl, vi har fået flere end dem. Der er flere grunde til at mene, livet burde stoppe omkring ti-års alderen. Men jeg skal med det samme fortælle, at mit religiøse ideal er en cirkel tilbage til den tid. Ikke som et fantasteri, men en højst reel virkelighed. Med alderen får jeg det mere og mere, som jeg havde det dengang. Med Guds tilstedeværelse og den selvfølgelige tryghed i hans hus. Sammen med andre millioner idioter har jeg spildt en del mellemiggende tid på at fjumre rundt i vanvid, hvad enten den ytre sig som almindelig vantro, eller som den afart af mistillid til Guds ord, der hedder teologi.

Enhver har sine egne erfaringer. Her er et par af mine.

Det begyndte med, at jeg ikke brød mig om at være her. Da var jeg 11 år. Trods al sin godhed må Gud have syntes, det var rigeligt tidligt at tage mig over i himlens verden, for han opfyldte ingen bønner i så henseende. Derefter begik jeg den store synd at forlade land-

skabet. Det kan vi gøre, og det gør vi på mangfoldige måder: melder os ud, vender verden ryggen, ignorerer, hvor vi er, skifter kulisserne ud med febrilsk panik: tro, kæreste, arbejde, land. Og det gør vi med egne kræfter. Ellers gjorde det måske ikke så meget. Lod vi Gud tage sig af vor flugt, kom vi vel ikke uden for haven. Men når vi styrer amokløbet selv, så ryger vi nemt ud i de vandløse egne. Verden derude er ikke længer et helligt rum. For Gud er der ikke. Han er fortrængt af mine påhit, mine private kompasser, min styrende vilje. Nu skal jeg passe på mig selv. Og kirken er blevet en ligegyldig klump sten i landskabet. Jeg er Gud!

I mit tilfælde var det nogle skizofrene eksperimenter, hvorved jeg flygtede fra et landarbejderdrengeliv over i en fiktiv verden, hvor jeg en tid havde gyldne dage som prins Otto af Danmark og hvem der nu lagde krop til min sjæls muntre fantasirejser.

Siden, da jeg blev 14 år, skiftede jeg fantasiflugten ud med samfundsflugten, idet jeg nogle år satte min lid til kommunismen. Det havde den ledsagende funktion, at kirken ikke kun var en samling ubrugelige sten, men noget fjendtligt, der var med til at bedrage folk, så de fandt sig i kapitalismens forbrydelser til gengæld for falske løfter om evigheds ophøjelser.

Jeg understreger igen: det er eksempler, mine egne private flugtveje på én gang væk fra det reale liv og fra Gud, altså bort fra det hellige

rum og dets repræsentation i kirke-dyret.

Andre er endt på andre måder, ad andre veje. Det fælles er, at vi stak i trav en dag, de fleste af os fra sådan noget som årgang 1920-30 stykker og frem til sådan noget som årgang 1950 til 60. Os derimellem havde en anden begyndelse. Vi kendte engang det hellige, og forlod det. Jeg taler om en kæmpegeneration. Flugten hang sammen med den største folkevandring i danmarkshistorien. Fra land til by. Fra folkeskole til videnmobilitet. Fra stabile bopælsmønstre til par-celle kirkegårde og beton-burs kaserner. Fra så meget godt til en del temmelig skidt. Men vi fik råd til rødvin og rejser. Ret skal være ret.

En smadderforvirret generation. Det er dens egentlige varemærke. Meget lærd og klogt er sagt om os arme sataner fra de år. Men smadderforvirret - det er det bedste, jeg kan komme på. Dermed er det hele sagt. I ved alle, hvad jeg mener.

Dem efter os, altså de årgange, der begyndte omkring 1950 til 60, har det helt anderledes. De er nemlig erindringsløse. Ikke fordi de er glemsomme, men fordi de aldrig har oplevet det. Disse første års lyksalige følten sig hjemme i denne verden, fordi de ikke bare rummede det, vi kan se, men også det, vi ikke kan se, det egentlige: at rummet er helligt, og at dets hellighed er særligt og synligt repræsenteret henne i det trygt og solidt hvilende kirkedyr. Det siger dem ikke noget. Dels har de knap nok hørt om det. Vi forvirrede

snoskehoveder sagde jo ikke noget til vore børn. Dels fordi de intet har lært om det.

De fik en skidt start. Og der er de blevet. Kompenserede en gang ved et veritabelt børnekorstog. Det i 68. Hvor de afslørede vores pinlige tavshed ved at vælge fremmede og brutaliserede guder. Dels her i firserne, hvor vore arme uheldige og livsforsømte unger kompenserer for gudetabet ved at jubbe sig vinde og skæve i penge og karriere og sådan noget kedsommeligt lort.

Så jeg taler på manges vegne, som politikerne siger. Stort set på alles, når jeg siger, at gudetabet er vor ulykke, vores meget store elendighed, den pinligste sorg af alle vore sorger. Alle vore sorgers moder!

Nu vil jeg så vende tilbage til den rejse, jeg er mest inde i.

Der skete nemlig det, at min kommunistiske katedral styrtede sammen cirka tredive år, før den gjorde det for en del andre, der havde forsøgt sig med den udvej. Og jeg gav mig til at læse teologi, fordi nogen havde drejet min nysgerrighed i den retning. Jørgen Jensen, Lindhardt og Dostojevskij, for at nævne et par af dem.

Og hvis jeg nu havde overdraget Morten Korch jobbet som min biograf, ville næste kapitel have handlet om, hvordan jeg kom hjem igen. Til det hellige rum og det hvilende kæmpedyr. Men det tog sin tid. Det tog rigtig meget tid. Jeg er nået frem til et tilløb til noget, jeg slet ikke er kompetent til, nemlig en

analyse af vor teologiske elendighed. Men sådan her ser den ud i mit forstørrelsesglas.

Hvad var det, set i det voksne bakspejl, der var foregået i de der første elleve år? Jo, sagt ekstremt kort: tilværelsen var blevet godkendt. Livet havde fået et ok-stempel. Vel, der er visse mangler. Men i det store og hele: det er et godt sted, du er kommet hen, makker. Se nu at få noget ud af det.

Det havde jo to store virkninger:

Jeg var stærk. Modgang kunne bekymre og irritere mig, men ikke knække mit mod eller min lyst. Det lod sig ikke gøre. En sådan sikkerhed giver en formidabel kampvilje og livsvilje. Vi er inde på det, de lærde kalder religionens kompensativ funktioner.

Jeg var med den største selvfølge et medlem af samfundet. Det var her, jeg hørte til. Mine pligter og de sociale glæder lå her. Nogen af de andre mennesker kunne nok være irriterende og direkte farlige, men de knak aldrig min fundamentale glæde over at være til stede i just dette rum. Vi er inde på det, de lærde kalder religionens integrative funktioner.

Nå, nu kan man ikke forlange af nogen teologi, at den skal sigte efter en styrkelse af religionens hhv. kompensativ og integrative funktioner. Teologisk arbejde er som sådan aldeles kold over for, hvordan skidt fungerer. Den vil alene trænge ned i stoffet, det bibelske, og hvad der er at sige herom, med mening, sammenhæng, sandhed og et vist

talent. Så jeg er ikke den, der skal bebrejde nogen noget. Så meget desto mindre, som jeg var velsignet med nogle af århundredets mest inspirerende lærere.

Elendigheden ligger lige så meget hos mig selv.

Det, der nemlig var i vejen, kan beskrives på den måde, at jeg fik et næsten rent intellektuelt forhold til Gud. Det var noget, der rent forstandsmæssigt var interessant og i mit hoved tog sig godt ud. Langt mere intellekt-stimulerende end - skal vi sige - det absurde teater og kulturradikalismen og den politiske modernisme. Hvad det faktisk også var og er. Det er ikke dér, min hund ligger begravet.

Men jeg vil sige med visen fra "Moulin Rouge": "Du kysser min mund, men hvor er dit hjerte?" Teologien kyssede mig midt på munden i en sådan grad, at jeg fik lyst til at blive præst og aldrig har tabt den lyst siden. Men hvor var hjertet? Dens? Mit? Hvor var retableringen af de første års hellige rum og det hvilende dyr i landsbyens nordlige udkant?

Igen: Kompensation og integration er ikke teologiens ærinde. Sådan nogle velsignelsesrige gaver er utilsigtede bifunktioner af den teologiske møje. Det er jeg helt med på. Teologi er et forstandigt arbejde.

Men!

Du kan være forstandig og forstandig. Der er flere felter at investere hjernens aktiviteter i.

Siden Tidehvervs massive fadermassakre i tyverne har danske teolo-

ger været skrækslagne for følelsernes verden og deres sprog. I panik over føleri - altså den ulækre smagen på egne følelser - har man lyst hjertets sprog i band. Men hjertet taler med nøjagtig samme ret som forstanden. Mindst. Sagt på den måde: Den, som kun nærmer sig det hellige rum med hovedet, han finder aldrig ind i det. Det ville svare til at lade sig forelske ud fra en rationel gennemgang af pigens fortrin og mangler, nående til den konklusion, at hun alt i beregnet er ens kærlighed værdig. Sludder! Og sådan er det også med det hellige.

Du kan komme vidt omkring i dets rum ved at forske dig frem. For det rummer de herligste beskrivelser af både denne og den kommende verden. Dets antropologi til eksempel er uforlignelig skarp og sand. Dets præcisering af det verdslige og det hellige, det sande og dets skin, det absolute og det relative - og jeg ved ikke hvad - er alt sammen store sager, lækkerbiskener for den forstand, der gerne vil have noget ordentligt at tygge i, men faktisk også gerne vil blive endnu klogere på såvel Gud som menneske, himmel som helvede og jorden, godt og ondt. Og det alt sammen.

Jo, uden en forstandig teologi ville vi være nogle dummernikker og kedsommelige efterabere og udenadlære-fundamentalister.

Men det er ikke nok. En meget vigtig del af vor stakkels kirkes krise handler om en forsømmelse. Jeg har talt en del om den side af krisen, som ligger uden for kirken - hele

smadderforvirringsdelen. Som kirkens bærere ikke kan gøre for. Men når vi nu er i fuld gang med det, som vi kan gøre for - og gøre noget ved! - så er den iskolde nedprioritering, ja udslettelse, af det hellige hjertesprog vores hovedfejl.

Den er skadelig. For mennesket lever ikke af forstandens tørre brød alene, men af ethvert ord, som fra hjerte og til hjerte går. Og serverer du ikke det brød, så vender de sultendes munde sig bort fra dit bord. Lader sig kysse på andre torve.

Men så er den også usand, vor forstandssandblæste teologi passer hverken her eller der. vi ved det jo godt. Pigen tager os ikke, fordi vi forstandsmæssigt set har gjort den sag klar. Nix. Hun tager os imod al forstand. Fordi der sker et mirakel, mellem hende og dig. Altså noget, din forstand overhovedet ikke kan trænge ned i. Men dit hjerte kan.

Det er tunge sager som plage og glæde, håbløshed og vision, fortabthed og frelse. Underlige sager. De er virkelig sære. I grunden ubeskrivelige. Men nogen af os - mange tror jeg, når det kommer dertil - ved med deres hjerte-lighed godt, hvad det er for noget. Det er ikke toner, der kalder på vor logik, eller systematiseringsevne, eller omsætning til begrebsformering. De kalder på vores gråd og vort grin, hulken og latter, bedrøvelse og begejstring.

Jeg kan huske fra min studietid, når jeg så en af de lærde teologer i en kirke, til gudstjeneste. Og han virkede optaget. Af hvad? tænkte jeg. Sidder han og kategoriserer?

Eller græder han af glæde over frelsen? Det sidste kunne jeg ikke forestille mig. Men jeg kan jo have taget fejl. Hvis så var, hvorfor så alle disse advarsler, ja trusler, mod disse de egentlige glæder i troens rum?

Nej, jeg ved ikke, hvordan det skal gøres. Jeg er ikke profet eller bare prædikenvejleder eller kirkearkitekt. Men jeg er stenhamrende sikker på een ting, der mangler: Og det er hjertes sprog. Så kan der være mange andre ting i vejen. Men dette ene er strengt fornødent. Jeg er endda ved at tro, at hvis hjertet igen får lov at komme ind i Guds hus, så løser det andet sig i tilgift. Så vil både kompensationen og integrationen være på skønneste plads, inde vi får set os om.

Jeg er ganske klar over omkostningerne og gør mig ingen illusioner. Vi vil se prædikanter, der erstatter omtanke med hulken. Vi vil opleve ulækre appeller, der fint konkurrerer med C-litteratur og gul presse. Vi vil kort fortalt komme ud for en masse væmmeligt, der får vore velopdragne selvbevidstheder til at gyse.

Men hvad? Hellere det en den aktuelle jammerlighed. Og udskjelserne foregår jo alligevel. Hvad jeg godt kunne tænke mig, var at nogen af os alle, der er ordentlige folk og sandelig aldrig ville drømme om at prostituere os ved smarte virkemidler, turde noget mere gå hen til grænserne, bare for at afprøve dem - det grænseland, hvor forstanden stopper, for nu kender den ikke vejen længere, og hjertet begynder, for her er dets område.

Jeg spørger ikke: hvorfor har hjertet forladt Herrens hus? For det ved vi jo godt. Men jeg siger: Lad det dog komme tilbage igen!

Se på dig selv, altså ordentligt. Hvad er din tro for noget? Hvad vil det i grunde overhovedet sige, at du har sådan en? Så meget der nu måtte være af substansen. Det er da først og sidst et hjerteligt anliggende.

Jeg sidder til daglig og laver genfortællinger eller fiktion. Prøver at samle, hvad der sådan er sket og hvad jeg sådan ved om det. Det er der en hel del håndværk i. Og jeg vil ikke nægte, at min forstand jævnlige får lov at give en hånd med i processen. Men først og fremmest er det en hjertesag. Som al kunst er. Og at forkynde er den fineste af enhver slags kunst. Og den sværeste, tror jeg.

Men helt sikkert også den, der skaber både de smukkeste og de sandfærdigste billeder. Af det hele. Denne verden og den kommende. Guds hellige rum i kirken og her udenfor.

Nu tænker I: det er godt med dig. Så enkelt er det jo ikke. Du siger: være hjertelige, og I skal få alting i tilgift. En forenkling og en banalisering af en kompliceret og mangedet sag.

Nej, jeg ved vel, at der er meget mere i den gryde, vi skal have i kog, altså kirkens rette plads som transformator af det hellige til det danske folk. Mit foredrag er ikke en komplet inventarbeskrivelse af det, man kalder problematikken. Jeg har bare

taget fat i noget, som jeg ved, er galt. Hjerterbåndet. Og her er galskaben så alvorlig, at det endvidere er min sikre tro, at et angreb mod forstandens tilkalkninger og billedstorme vil have en ufattelig stor effekt på evangeliets udbredelse og vantroens fordrivelse og den dødsyndsrømte ligegyldigheds udsmidning af alle tempelforgårde.

Se på dig selv. Som jeg har gjort. Hvad er det, du tror på? Hvilken mening har det udsagn, at du er kristen? Hvad er det, der bekymrer dig i forholdet mellem kirke og folk? Hvorfor er du kommet? Det handler ikke om kirkens magt og pragt. Måske heller ikke om medfølelse med hedningernes store man-

gelsygdom, hvor mangen aldrig har fornummen, at rosen i verden er kommen.

Det er, fordi du ved, at det er vigtigt, det her. Der er noget, det gælder om. Det er liv og død og mening og sammenhæng og kosmos - det er det hele, du, og det er sgu uhyggeligt, du!

Og hvor kommer denne din fundamentale indsigt fra? Ikke din forstand. Den kan give dig redskaber til yderligere undersøgelser af, hvad sandheden er.

Men at det er sandheden, hvor ved du det fra? Jeg spørger igen: hvor ved du det fra?

Med dit svar begynder arbejdet.

SKRIFTEMÅLET

Kommentar til artiklen i arbejdsgrundlaget om SKRIFTEMÅLET
af Helge Tagatz.

Fra Fællesskabet Kirkelig Fornyelse's arbejdsgrundlag:

Skriftemålet eller bodens sakramente er et nådemiddel givet af Kristus. I skriftemålet modtager den bodfærdige synder af den dertil indviede præst syndernes forladelse som fra Herren selv. I skriftemålet udøves binde- og løsemagten.

Skriftemålet.

Skriftemålet, eller bodens sakramente, er et nådemiddel givet af Kristus. I skriftemålet modtager den bodfærdige synder af den dertil indviede præst syndernes forladelse som fra Herren selv. I skriftemålet udøves binde- og løsemagten.

Skriftemålet i den danske Kirke.

Allerførst skal det slås fast, selv

om det for nogle kan synes overflødig, at skriftemålet er en del af den danske, evangelisk-lutherske Kirkes ordning. Dette kan enhver overbevise sig om ved at slå efter i bekendelsesskrifterne, f.eks. i Luthers lille Katekismus. Her findes ordningen for det personlige skriftemål som et særligt afsnit under hovedstykket om dåben. Der bliver skriftemålet defi-

neret: "Skriftemålet omfatter to dele. For det første, at man bekender synderne; for det andet, at man modtager absolutionen eller tilgivelsen fra skriftefaderen som fra Gud selv..." Og det fremgår også af biskoppernes vejledning i Kirkens ritualer.

Dernæst skal det konstateres, at skriftemålet hos os har antaget to former, nemlig foruden det personlige skriftemål også det såkaldte fælles skriftemål, som visse steder har været praktiseret især som led i gudstjenesten før nadverens uddelelse. Det sidste kan være et udmærket supplement, men gør ikke brug af det personlige skriftemål overflødig. For her nævnes synderne ved navn - i et andet menneskes nærværelse - uden mulighed for undskyldninger eller forsøg på at pynte på handlingerne. Og det er bl.a. dette, der skal til, for at synden kan rammes i centrum og udryddes. Der til kommer også skriftefaderens vejledning.

Skriftemålet er Guds gave

Ligesom dåben og nadveren er skriftemålet indstiftet af Jesus Kristus. Dette nådemiddel kaldes derfor også undertiden for **bodens sakramente**. At gøre bod er det samme som at vende sig til Gud og bekende sin synd, altså omvende sig. Og indstiftelsesordene findes eksempelvis i Johs.20,22-23, hvor det fortælles, at Jesus åndede på apostlene og sagde: "Modtag Helligånden! Hvem I forlader synder, dem er de forladt, og hvem I nægter forladelse, dem er den nægtet." Denne fuldmagt til at

forlade synder og til at nægte forladelse kaldes også for **nøglemagten**, jfr. Jesu ord til Peter i Matt. 16,19: "Og jeg vil give dig Himmerigets nøgler, og hvad du binder på jorden, det skal være bundet i Himlene, og hvad du løser på jorden, det skal være løst i Himlene". Det er en fuldmagt og en gave, som er givet til Kirken, jfr. også Matt. 18,18.

Skriftemålet forvaltes af præsten

Ligesom med dåben og nadveren er det præstens (eller biskoppens) tjeneste at forvalte skriftemålet (bodens sakramente) i overensstemmelse med Herrens indstiftelse. Det kan enhver forvisse sig om ved at høre de ord, der er sagt af biskoppen ved enhver præstevieelse: "Så overdrager jeg jer ... at binde synden på den genstridige og løse den på den bodfærdige..."

Enhver kristen har naturligvis kald til at henvise et anfægtet menneske til Guds nåde i Kristus, og enhver kristen kan i sjælesorg bede med et andet menneske, hjælpe det frem til en syndsbevidsthed og bøn om tilgivelse, jfr. 1.Johs.1,9. Men der er først og fremmest eet sted, hvor tilgivelsens ord bliver udtalt med myndighed - i kraft af Jesu egen fuldmagt. Og det er i skriftemålet for en præst. At han tillige har en tavshedspligt - skrifteseglet - som gør, at han fortaber sit embede, hvis den brydes, tilføjes for fuldstændighedens skyld.

Iøvrigt omfatter skriftemålet ikke blot løsenøglen, men også **bindenøglen**. Det sidste omfatter den situation, hvor skriftefaderen konstaterer,

at han ikke kan meddele absolution (d.v.s. syndsforladelse) til den skriftende. Dette vil f.eks. være tilfældet, hvor der er syndserkendelse på nogle områder, men ikke på andre, som kommer frem under skriftemålet. Der kan i så fald være tale om at udsætte absolutionen, til den skriftende er nået frem til fuld syndserkendelse - målet er jo, at synden skal blive tilgivet. At holde tilgivelsen tilbage er en alvorlig sag. Også af den grund skal skriftemålet forvaltes af den ansvarlige præst.

Præsten går selv til skrifte

Den, der tager imod skriftemål, lever selv af tilgivelsens ord. Det vil i praksis sige, at han også må gå regelmæssigt til skrifte. Og hvordan skal man iøvrigt kunne tjene som skriftefader- hvordan lærer man det

- uden ved selv at skrifte. Skriftemålet er jo ikke offentligt! Men også for sin egen skyld gør han det, for at ikke han, "der har prædikeret for andre, selv skal blive forkastet"- for at tale med apostelen Paulus.

Skriftemålet er nødvendigt

Det er ikke mindst den højkirkelige bevægelses fortjeneste, at det personlige skriftemål forvaltes også i den danske Kirke. Og om nødvendigheden heraf har Martin Luther f.eks. udtalt sig i en prædiken (Palmesøndag 1529): "Er du en kristen, så behøver jeg ikke tvinge dig, du kommer frivilligt til mig, for at jeg må høre dit skriftemål .. Jeg ved næst efter sakramentet (nadværen) ingen større trøst og skat end skriftemålet." Det være hermed anbefalet.

IN MEMORIAM

THEODOR KÜHL

1908 - 1991

En kirkelig personlighed - Theodor Kühl - er nu borte for vore øjne. Pinsedag gik han ind til sin Herres glæde.

Theodor fik et langt liv. Han var

en præst, der havde sine meningers mod, fordi han altid følte sig i Herrens tjeneste. Han har betydet meget for den højkirkelige bevægelse.

I min studentertid lærte jeg Theo-

dor at kende, idet vi begge var brødre i FSA (Sct. Ansgars Broderskab). Da han havde sit virke i Sønderjylland, var det ikke så tit, vi så ham i København, men nogle gange har jeg oplevet ham som prædikant ved Vesperringens tjenester i St. Albans Church, hvor vi havde hjemsted.

Fra den tid erindrer jeg også et lille højkirkeligt blad - Budstikken - hvor Theodor skrev flere herlige artikler. Han var faktisk en vældig skribent. Specielt en artikel repeterer jeg sommetider: Evangeliet for Danmarks Rygere!

Sin skriveevne brugte Theodor nu ellers ikke meget udover artikler i ny og næ i Re-formatio. Han var det levende ords mand, og nok derfor kunne han finde debatter med skrevne bogstaver ørkesløse. Typisk er det også, at Theodor altid talte uden manuskript. Han var da også en taler af Guds nåde.

Privat skrev Theodor sikkert heller ikke meget. Han foretrak personlige samtaler. Han læste særdeles meget. Han og Johannes Lærkes var ligefrem højkirkelighedens store dogmatikere. Allermest når det gjaldt ortodoksien.

Foruden at være en dygtig teolog var Theodor en solid logiker. Hans argumentation var altid logisk opbygget, og han kunne sukke over, at filosofikum blev afskaffet ved universiteterne. Han fandt, at specielt for teologer var filosofi og logik aldeles nødvendigt, så megen vās kunne undgås.

Da jeg selv blev præst i Sønderjylland, styrkedes broder- og ven-

skabsforhold særlig. I nærværende tid er utvivlsomt København og Nordsjælland den højkirkelige bevægelses vigtigste bastion, men engang var det Sønderjylland.

Ikke mindst takket være Theodor. Han var nok en uvalgt, men dog udvalgt leder af det sønderjydske konvent. En del år var sommetider inviteret gæster fra Indre Mission, men selv om Theodor kom meget i I.M. var han lidt skeptisk ved disse fremmede besøg. Som han sagde: vi kan ikke ved hvert samvær spille tid på at diskutere, hvad der for os andre er fundamentalt og selvfølgelig. Konventet var ellers slet ikke snævert. Romerske og tyske præster deltog ofte. To jesuiterpatre fra København var kære gæster.

Dette højkirkelige konvent styrkede de enkelte præster i deres virke, og Theodor var den, som holdt sammen på os alle. For nogle var han en skriftefader. Som han var en god taler, forstod han også at lytte og derpå sige viise ord.

I konventets første år blev vi kaldt 3/4 katolske, og den gang ville mange ikke høre om liturgi og messetøj. Sand højkirkelighed er først og fremmest dogmatisk bestemt. Messehagler - selv i dyreste klasse - betyder intet, hvis der ikke er en ordentlig begrundelse for brugen deraf. Theodor udpegede ved en lejlighed et par af konventes brødre og sagde: dé bruger ikke skrud i deres små kirker, men de er ikke mindre højkirkelige af den grund, måske endda mere!

Theodor var en fin liturg, men

han skal især fremhæves som prædikant. Han forkyndte Guds nåde, men glemte aldrig loven. Der var ingen smutvej.

Theodor elskede at prædike. Han var da også en meget brugt taler. Også i menigheds- og missionshuse. Hans ord var altid levende, fordi det var Det levende Ord, han prædikede. Krydret med rammende eksempler fra dagliglivet.

Nu er røsten vemodigt forstummet, og dette var den egentlig i flere år. Han blev ramt af hård sygdom, og da talte vi tit med hinanden, fordi min kone og en konventsbroder var ramt af samme skæbne.

Theodor kom sig, Det var ikke den sygdom, som førte til hans død.

KOMMENTAR

Forsvar for Folkekirken

ved pastor Poul Ulsdal.

Det er titlen på en bog, udsendt i 1990 fra Ribe Stift. Den består af indlæg af forskellige præster i stiftet, der har været samlet til en række møder. Efter min mening er bogen ikke særlig spændende, hvad især skyldes dens ensidighed, da kun et par af indlæggene er skrevet af folk fra højresiden i Folkekirken. Den store ensartethed skyldes også, at det næsten udelukkende er det Morten Pontoppidan'ske syn på sognekirken, der er retningsplanken, som man knytter sit håb til. Man savner meget et gennemtænkt høj Kirkeligt bidrag,

Det var nok et udslidt hjerte, som brast.

I sin høje alderdom konverterede Theodor til Rom. Dette var for mange uforståeligt: at han - den lutherske dogmatiker - med det, som han ellers altid stærkt havde fremhævet.

Jeg mener at kende hans motivation til konversionen, men hovedsagen er, at han følte sig lykkelig i romerkirken.

Nu er kære Theodor altså borte for vore øjne, men i vore hjerter skal hans minde leve. Han var en tro tjener og et trofast menneske! *Requiem æternam dona ei, Domine!*

Jørgen Emanuel Hansen,
præst,
Haderslev.

i det vores syn på Kristi kirke og sognets gudstjeneste kan udtrykke en ægte "folkekirkelighed" på lokalt plan i modsætning til den moderne af nærmest ideologisk karakter. Her gælder det blot, at "alle er med" enten på grund af barnedåben eller nu stadig stærkere på grund af læren om "alles frelse". At mange danske gennemsnitskulariserede sogne blot i svageste grad skulle kunne opfattes som en slags "missionsmark", er en vederstyggelighed for de fleste bidragydere til denne bog.

Ved et debatmøde i Askov den 3.

nove mber 1990 for præster og menighedsrådsmedlemmer i Ribe Stift under samme overskrift kom der dog flere interessante ting frem. En lærerinde nævnedes således som en hel sensation (!), at hun var begyndt at indlede dagens undervisning i 1. klasse med en morgensalme og "i forståelse med klasselæreren" også i en af de ældste klasser. Senere havde hun "foreslået forældrene, at undervisningen også blev begyndt med et Fadervor"; men det ville en far klage over til undervisningsministeriet, fordi det skulle være indoktrinering - og det skønt hans barn var døbt, og han selv var medlem af Folkekirken! Dette havde ikke blot rystet lærerinden, men også en af mødedeltagerne, pastor Arne Ørtved fra Brande, der sagde, at det var noget, man skulle blive ved med at slås for: "Selvfølgelig skal morgensang og Fadervor genindføres i skolen, ikke for at missionere, men fordi det er en selvfølgelig folkelig forudsætning". Vi andre studser vel over ordet "folkelig" i denne sammenhæng; vi ville tale om en "selvfølgelig" konsekvens af barnedåben og af et medlemskab af Folkekirken.

Arne Ørtved sagde i øvrigt i følge referatet fra Kristeligt Dagblad den 5. november ikke så få fornuftige ting, som vi et langt stykke vel kunne sige ja til. Efter et opgør med de sidste 30 års mange "vækkelsesbevægelser": protestbevægelser mod krige, mod Fællesmarkedet, mod atomkraft og bevægelser for miljøet, sundheden og sjælen siger han: "Vi andre synes, der skal kirke til. I gammel-

dags folkelig forstand. En trofast pålidelig kirke, der bare er der. En kirke, som ikke tilpasser sig, men tværtimod henter sin styrke i dette, at den skal bringe noget videre, som den selv har fået overleveret .."

Senere siger han igen noget, som man kan være ret enig med ham i. At være præst for hele sognet er at "gå ud og leve med", for præsten "bliver ofte væk" i de større sogne; ikke alle fem tusind mennesker i sognet kan kende præsten personligt; men det kan han selv være medskyldig i, fordi han ofte holder sig blot til vennerne .. Netop sådan har jeg altid selv søgt at leve som præst, kommet sammen med det brede sogn i en lang række sammenhænge - f. eks. også deltaget i Brugsens generalforsamling!

Men jeg er total uenig med denne præst, når han nævner det middel, som han vil bruge for ikke at "blive væk" for mennesker i sognet, ja det forekommer mig at vende det hele på hovedet: "at smide præstekjolen", som han udtrykker det. Jamen der- ved vil han jo netop helt bogstaveligt kunne "blive væk" i sognet; han er så en anonym person for mange, man ser ham ikke og genkender ham ikke fra et sjældent besøg i kirken en juleaften eller ved en dåb år tilbage. Det fremgår ikke engang klart, hvad der menes med udtrykket "at smide præstekjolen", for ingen præst i dette land bruger denne dragt uden for de kirkelige tjenester. Ja, jeg ved om en kendt grundtvigsk præst, at han ikke engang ville bruge denne dragt ved gudstjenester på

sygehuset, og jeg kender en missionspræst, der ikke bruger den ved gudstjenester på plejehjemmet!

I en avisartikel fortalte en præst engang, at han på en camping-ferie med sin kone havde gjort et så godt bekendtskab, at man blev enige om at følges ad på resten af turen rundt i Europa. Pointen i den beretning var, at det lykkedes at skjule for disse nye venner, at han var præst! Her var præstekjolen i hvert fald helt "smidt"! Det er min dybeste overbevisning, at præster virkelig bør leve med i sognets liv så meget som muligt, men at dette først giver mening når man i k k e "smider præstekjolen", men vedkender sig, at han er præst - f.eks. ved at iklæde sig en præsteskjorte! Jeg vil godt bekende, at det skuffer mig lidt, at det vist ikke mere er så almindeligt, at høj-kirkelige præster bruger præsteskjorte. Det bør selvfølgelig ikke blot være et højkirkeligt "emblem", men blandt meget andet være et redskab til, at præsten ikke "bliver væk", et middel til at gøre præsten "kendt", når han lever med i sit sogns brogede liv.

Det er også et tegn på, at han har et særligt "embede". I mine øjne er debatten om kvindelige præster nærmest håbløs, når man ikke begynder med at tale om "embedet". Når flertallet af de så ofte omtalte 514 præster, der i 1947 offentligt sagde nej til ordination af kvinder, siden faldt fra, er årsagen helt sikkert, at de manglede det egentlige grundlag for deres protest, Bibelens og kirken syn på "det hellige præste-

embede". Da jeg selv for de mange år siden begyndte at gå med præsteskjorte, var det blandt andet et tegn på, at jeg nu ikke ville være præst i egen kraft, men stå i det embede, jeg var sat til, med de fuldmagter og den "myndighed", der var givet mig. Det blev på eengang en overgivelse og en befrielse, som jeg under andre præster at erfare. Det lignede forøvrigt situationen, da jeg efter at være blevet "troende" viste mig i min gymnasieklasse med et KFUM-emblem i knaphullet! Hvornår ser vi nyordnede kandidater fra Menighedsfakultetet - med en vis frygt og bæven - iføre sig en præsteskjorte for at vise, at de er præster også om hverdagen, så de ikke "bliver væk" i mængden, men er synlige og genkendelige for alle i deres sogn?

Man "redder" selvfølgelig ikke Folkekirken ved at iføre sig en præsteskjorte til hverdagsbrug; men man gør det endnu mindre ved at "smide præstekjolen", som Arne Ørtved foreslår i slutningen af sit foredrag på Askov. Om højkirkelige præster måske ikke vil være særligt egnede til et "forsvar for Folkekirken", kan de sikkert bringe et langt bedre "forsvar for sognekirken", end det gøres i den bog.

P.S.

Må jeg bede gejstlige læsere se venligt på nedenstående billede af nogle embedsbrødre, der godt vil være ved, at de er præster, og som ikke "bliver væk" i deres sogne! De er taget fra et fint katalog, sendt fra en forretning med et endnu finere

INDHOLD - ÅRGANG 1989.

Frans af Assisi: Bøn	1
Poul Ulsdal: Minder om Fader Gunnar	2
J. Em. Hansen: Sådan er der så meget	5
Helge Tagatz: Boden - det glemte sakramente	9
Sven Giljebrekke: En voksende retreatbevægelse i Norge	12
Landskonvent 1989: program	13
Knud Christensen: Hvordan klarer vi dagen og vejen?	19
Bjørn Hansen: Hvordan klarer vi dagen og vejen?	20
Knud Christensen: En kommentar	22
Poul Ulsdal: Vi er højkirkelige	24
M.B. Landstad: Jeg løfter op til Gud min sang (Salme op mod påske)	27
Anima Christi gammel latinsk bøn	29
Poul Ulsdal: En højkirkelig besøger Indien	30
Sally Larsen: Set med indiske øjne	36
Svend Holm-Nielsen: Den genkendelige danske gudstjeneste	40
Sven Hansen: Om kalkmalerier - med vægt på en detalje	42
Sidney Linton: Lambeth konferencen og kvindelige biskopper	44
Ole Woerød: Kristi Legems Fest	46
Poul Ulsdal: Læst: omkring pavebesøgtelse i Norge	49
K.C. : Nye bøger	49
K.C.: Til kalenderen	50
Jakob Rönnow: Den genkendelige danske gudstjeneste	50
Daglig bøn for kirkens fornyelse	53
Olav Fog: Vi er højkirkelige!	54
Poul Exner: Frie og i live	59
H.C. Christensen: Jorden tro	61
Helge Tagatz: Vor kirkes katolicitet	62
Olav Fog: Er reformatorerne katolske?	65
J. Em. Hansen: Er Grundtvig katolsk?	72
Johs. M. Nielsen: Er den danske kirke katolsk?	76
Til kalenderen.....	79
Allehelgendags bøn	81
Presseudtalelse: Friheden i folkekirken knægtes	82
Knud Christensen: Det økumeniske møde med paven	83
Helge Hastrup: Fra oldkirkens symbolverdenvejen?	84
Ole Fr. Stjernfelt (Fotius Munk): Fortællinger om Ørkenfædrene	86
Marianne Breyen Christiansen: Læst: C.B. Hansen: Gammel tro-tænkt påny	90
Julebøn	93
Arne Rodvelt Olsen: Julens digter 200 år-en jubilæumsbetragtning	94
Brian Patrick McGuire: Middelalderens klosterliv: dengang og nu	101
Sven Hansen: Kirkebygningen: Museum - brugsgenstand	104
Knud Christensen: Til de forargede	105
Christian Braw/ Johs. Nielsen: Kirken frikendt	107
Til Kalenderen	107

Desværre har redaktøren glemt at lave en indholdsfortegnelse over årgangene 1989 og 1990. Her er oversigten. Hvis man har årgangene samlet, kan man klæbe indholdsfortegnelsen på bagsiden af det sidste nummer af hver årgang.

RE-FORMATIO's UDGIVELSER

Ole Skjerbæk Madsen: TJENESTER OG NÅDEGAVER.

En debatbog om at være menighed, om de troendes almindelige præstedømme og om det kirkelige embede.

151 sider. 1988. Kr. 126.00

Poul Ulsdal: TJENESTEN VED ALTERET.

2. oplag 1986. 92 sider. Kr. 75.00.

For første gang foreligger der på dansk en samlet fremstilling af præstens funktioner ved altertjenesten i den evangelisk-lutherske gudstjeneste.

Per-Olof Sjögren: HØJMESSEN - DEN FORTABTE SØNS LITURGI.

Oversat fra svensk af Frede Møller. Serien "Reformatio's småskrifter" nr. 1. 1987. 24 sider. Kr. 30.00.

Den kendte domprovst i Göteborg giver her en skildring af højmessens ud fra Jesu lignelse om den fortabte søn.

Poul Ulsdal: HVORFOR SKAL VI HOLDE GUDSTJENESTE?

Serien "Af kirkens tro" nr. 1. 1983. 4 sider. Kr. 2.00.

Peter Østerby-Jørgensen: MENIGHEDENS STILLE BØNNER.

Serien "Af kirkens tro" nr. 2. 1985. 4 sider. Kr. 2.00.

C.B. Hansen: GAMMEL TRO - TÆNKT PÅNY.

Ca. 100 sider. Kr. 112.50.

C.B. Hansen var en markant personlighed i den højkirkelige bevægelse. Inden sin død i 1981 nåede han at færdiggøre manuskriptet til denne utraditionelle katekismus for voksne. - God at forære til sine voksne børn!

Bertil Gärtner: EMBEDET, MANDEN OG KVINDEN I NY TESTAMENTE.

Oversat fra svensk af Frede Møller. Serien "Reformatio's småskrifter" nr. 2. 25 sider. Kr. 30.00.

Biskop Bertil Gärtner, Göteborg, redegør her for Ny Testaments syn på det embede, som er indstiftet af Jesus Kristus, og påviser, at det er forbeholdt mænd.

KOMMENDE UDGIVELSER:

Den koptiske kirkes liturgier. Oversat og udgivet af Palle Thordal.

Olav Fog: Konsekvensen af kvindelige præster. Re-formatio's småskrifter nr. 3.

Olav Fog: Hvad er KIRKELIG FORNYELSE? Indeholder bl.a.: Barsøesa gen 1953, Fra Risskov til Odense 1960-79. Formandstaler 1980-90.

BESTILLING:

Ole Skjerbæk Madsen: Tjenester og nådegaver.

... eks. a kr. 126 kr.

... eks. a kr. 84,00 (medlemspris) kr.

Poul Ulsdal: Tjenesten ved alteret

... eks. a kr. 75 kr.

P.-O. Sjögren: Højmessens - den fortabte...

... eks. a kr. 30.00 kr.

... eks. a Kr. 20.00 (medlemspris) kr.

Poul Ulsdal: Hvorfor skal vi holde gudstj.?

... eks. a kr. 2.00 kr.

P. Østerby-Jørgensen: Menighedens stille bønner

... eks. a kr. 2.00 kr.

C.B. Hansen: Gammel tro - tænkt påny

... eks. a kr. 112.50 kr.

... eks. a kr. 75.00 (medlemspris) kr.

Bertil Gärtner: Embedet, manden og kvinden

... eks. a kr. 30.00 kr.

... eks. a kr. 21.00 (medlemspris) kr.

I alt kr.

Sendes til Reformatio's Forlag, Ekspeditionen, Kirkegade 88, 6700 Esbjerg.

Navn

Adresse

RE-FORMATIO'S FORLAG

Fællesskabet KIRKELIG FORNYELSE's forlag

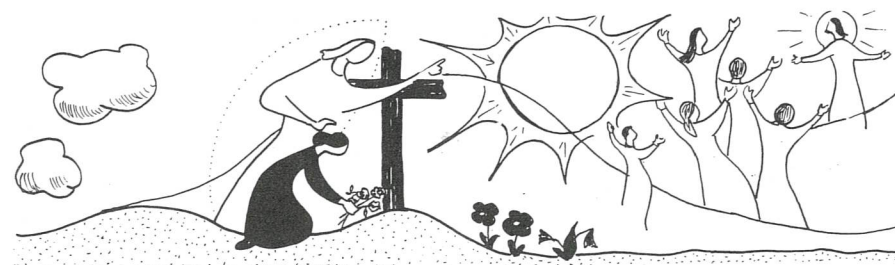
Præstegårdsvej 11, Blaahøj

7330 Brande

Tlf. 05-34 50 61

INDHOLD - ÅRGANG 1990.

<i>Bendicht Mader</i> : Oldkristen præfation til festen for Kriati Omskærelse	1
<i>Bendicht Mader</i> : Kommentar til sammesøgtelse i Norge	2
<i>Ma rgit Deckert</i> : Til konfirmanderne i Tranbjerg efteråret 1989	4
<i>Peter Østerby-Jørgensen</i> : Sognepræst Børge Gabriel Barsøe til minde	7
<i>Jørgen Em. Hansen</i> : 1989 i bakspejl	9
<i>Fællesskabet Kirkelig Fornyelse</i> : Landskonvent 1990, program	13
<i>Poul Ulsdal</i> : Noget om nadverritualet af 1912	19
<i>Helge Haystrup</i> : Fra oldkirkens symbolverden II	24
<i>Thomas a Kempis</i> : Bøn	29
<i>Per Edward Petré</i> : Højkeligheden-dens styrke og svaghed	34
<i>Retræte</i> :	37
<i>Kim Thinggaard</i> : Ny Vesper-ring dannet	37
<i>Sven Hsansen</i> : Billeder kan være farlige	40
<i>Poul Ulsdal</i> : En kommentar. Om at gøre kirken synlig	43
<i>Poul Exner</i> : Kirken (kommentar til FKF's arbejdsgrundlag)	45
<i>Åbent brev til de danske biskopper</i>	48
<i>Til biskoppen af Rom</i>	49
<i>Krist Konge præfation</i>	53
<i>Bjørn Hansen</i> : men billeder kan også holde Sandheden i erindring	54
<i>Svar fra to biskopper, Th. Græsholt og Henril Christiansen</i>	58
<i>Christian Führer</i> : Tyskland, hvor går du hen?	61
<i>Helge Haystrup</i> : Fra oldkirkens symbolverden III	65
<i>Poul Ulsdal</i> : En herrepræst svarer en damepræst	68
<i>Knud Christensen</i> : En kommentar til artiklen om Embedet.	72
<i>Thomas a Kempis</i> : Bøn..	77
<i>Olav Fog</i> : Guds Mysterium	78
<i>Ole Skjerbæk Madsen</i> : Skriften. Kommetar til Arbejdsgrundlaget	88
<i>Elsebet Kieler</i> : Undervejs til fællesskab?	94
<i>H.J. Thorsgaard Mortensen</i> : Gråd over den tabte og glemte Gud	102
<i>Roald Flemestad</i> : Paven og den lutherske kirkeordning I	104
<i>Roald Flemestad</i> : Paven og den lutherske kirkeordning II	109
<i>Johs. Nielsen</i> : Gudstjenesten. Kommentar til Arbejdsgrundlaget	113
<i>Kim Thinggaard</i> : Hvad skete der med gudstjenesten	116
<i>Ernst Gelardi</i> : Retræte 1990	122
<i>Brian Mc.Guirre</i> : Middelalderens hellige kvinder	124
<i>Sven Hansen</i> : Mere end øjet kan se.	129
<i>Poul Ulsdal</i> : Kommentar. Den moderne velkomstliturgi	131
<i>Christian Braw</i> : Sjælens revolution	133
<i>Poul Ulsdal</i> : Boganmeldelse	136
<i>Sydney Linton</i> : Den engelske kirke i dag	138

navn: Ecclesiastical Outfits, Råbyvågen 15 B:21, S - 223 57 Lund, Sverige. Især de to skjorter til højre er meget værd at anbefale, f. eks. i grå farve - eller blå eller brun i stedet for den lidt triste sorte. Man pas endelig på ikke at købe den violette som velegnet i fastetiden, da det er

en bispeskjorte, som enkelte danske biskopper bruger - nå de er i udlandet! De er virkelig praktiske i brug; bliver det for varmt, kan man blot trække den hvide flip ud, og man er iført en moderne "murerskjorte". Der er også et fint udvalg af messeklæder og andet gejstligt udstyr.

RETRÆTE

Fra mandag den 16. september kl. 17,00
til torsdag den 19. september kl. 10,00 afholder

Fællesskabet Kirkelig Fornyelse

RETRÆTE

for mænd og kvinder på Sankt Lukasstiftelsens feriehus på
Sognevej 15 i Smidstrup ved Gilleleje. Vejleden pris: 500,- kr.

Retræten ledes af

pastor Hans Christian Christensen, København.
Tilmelding til pastor Poul Exner, Gymnasievej 4,
2620 Albertslund inden den 1. september.

LITURGISKE BEMÆRKNINGER

I den første af disse bemærkninger blev det lovet, at der også ville komme stykker, som bedst kunne kaldes "kirkekalender". Denne bemærkning skal bidrage til indfrielsen af dette løfte.

Efter Jul, Påske og Pinse med tilhørende mindre fester er vi nu kommet godt ind i kirkeårets anden halvdel, den lange række af almindelige søndage og uger efter Hellig Trefoldigheds Fest. Denne periode bliver somme tider kaldt det festløse halvår, og sandt er det da, at fester som de tre store højtider er der ingen af. Men den gamle kirke kendte en lang række festdage i dette halvår: vor alterbog kender endnu Alle Helgens Dag, den 1. november eller den første søndag i samme måned. Indtil Struenses reform omfattede alterbogen også Sankt Hans Dag (24/6), Mariæ Besøgelsesdag (2/7) og Sankt Mikkelssdag (29/9). Kirkeordinansen 1537/39, som gennemførte reformationens gudstjenesteordning i Danmark, nævner også muligheden for at fejre Marie Magdalenes Dag (22/7) og Sankt Laurentius'Dag (10/8) samt alle apostlenes dage, af hvilke sædvanligvis især Peters og Paulus'Martyrdag (29/6) har haft stor opmærksomhed og endda har smittet af på'søndagsrækken, både 4. sønd. eft. Trin. og især 5. sønd. eft. Trin. med evangeliet om Peters fiskedragt.

Her skal dog nævnes en dag, som de danske efter-reformatoriske bøger

ikke nævner, men som i alle de gamle kirker nyder meget stor opmærksomhed, nemlig den 15. august: Jomfru Marias egentlige helgendag, kendt som Mariaas Himmelfart (især i tysk-talende egne), Marias Hensovelse (i Øst-Kirken) eller Marias Optagelse (i Den Romersk-katolske Kirke). Det er ikke helt sandt, at dagen ikke er nævnt i de danske efter-reformatoriske bøger. Den findes ganske vist ikke i de egentlige gudstjenestebøger, men i Malmø-Salmebogen 1533 og i Hans Tausens Psalmebog 1553 findes dagen i kalenderen med navnet "Vor Frue Dag dyre"; i Den Danske Psalmebog (kaldet Hans Thomissøns) 1569 hedder dagen i kalenderen "Dyre vor Frue Dag", og en kalender-remse (en såkaldt Cicio Janus) siger om dagen: "oc da bleff Maria der nest/ udi Himmelen vor Herris gest". Reformatorerne har altså ikke anset dagen for at stride således imod deres anliggende, at de har fundet det fornødent at udrense disse linjer.

Selvom dagen fejres med stor opmærksomhed i alle de gamle kirker, er dens festemne dog blevet en anledning til strid mellem Øst og Vest. Striden nåede sit højdepunkt, da Den romersk-katolske Kirke i 1950 gjorde det til et dogme, en forpligtende troessætning, at "Gudsmoderen, Jomfru Maria - efter at have fuldendt sit jordiske levnedsløb - med sjæl og legeme er blevet optaget i den himmelske herlighed".

Denne sætning må u-undgåeligt udløse det spørgsmål, om Maria overhovedet døde menneskers død. Heroverfor hævder Den Ortodokse Kirke, at Marias legeme efter hendes død blev taget op i Himlen, og hendes grav blev fundet tom. At der næppe er plads til denne opfattelse i Den Romersk-katolske Kirke understreges af den liturgi-omlægning, som fandt sted, da dogmet var blevet fremsat. Da forsvandt nemlig den ældgamle legende, som i fortællingens frie form fastholdt det gamle og sandt fælleskirkelige syn, og i stedet kom selve dogmeerklæringen til at optage dens plads. Denne gamle legende lyder i sin enkelhed og barnlige fortælleglæde således:

"På den tid, da Marias hjemfærd stod for, blev apostlene ført sammen i Jerusalem. Dér så de engle og hørte himmelske hæskarers sang. Således overgav Maria, mens hun priste Gud, sin hellige sjæl i Guds hånd. Hendes legeme, der så underfuldt havde optaget Gud, blev båret til graven under englenes og apostlenes sang, en grav, som lå i Getsemane Have, og dér blev legemet stedt til hvile. I tre dage genlød stedet af englenes sange. Men efter tre dage hørte denne sang op. Apostlene åbnede nu påny graven, fordi Thomas, som ikke først havde været til stede, nu var kommet og gerne ville ære det hellige legeme, som havde båret Herren. Men de kunne intetsteds finde det hellige legeme. De fandt kun ligklæderne, og en ubeskrivelig vellugt strømmede dem imøde og fyldte dem. Så lukkede de

graven igen. De var forundrede og tænkte kun én forklaring: Ligesom det havde behaget Gud at påtage sig kød af Jomfru Maria, således havde det åbenbart også behaget Ham efter hendes hedenfart at bevare hendes rene legeme uforkrænkeligt og at ære det ved at optage det i Himlen allerede før alt køds opstandelse." Denne gengivelse af legenden stammer fra Den Hellige Johannes af Damaskus, ca. 675 - ca. 749, som angiver, at han kender legenden fra gammel overlevering.

Der står absolut intet om denne dag i Bibelen; men Kirken har tidligt set, at en lang række skriftsteder løber sammen i denne dags festemne: "Vær hilset, du benådede, Herren er med dig, du velsignede iblandt kvinder!" - "Velsignet er du blandt kvinder, og velsignet er dit livs frugt!" - "Maria gemte alle disse ord i sit hjerte og grundede over dem." - "Saligt det moderliv, som bar dig, og det bryst, du diede! Ja, salige er de, som hører Guds ord og bærer det." - "Salig er hun, som troede, thi det, der er sagt hende af Herren, skal gå i opfyldelse." - "Se, herefter skal alle slægter prise mig salig, thi den mægtige har gjort store ting imod mig." - Og vor Herre Jesus Kristus siger: "Jeg går bort for at gøre en plads rede for jer. Og når jeg er gået bort og har gjort en plads rede for jer, kommer jeg igen og tager jer til mig, for at hvor jeg er, dér skal også min tjener være." - "Hvor jeg er, dér skal også min tjener være; vil nogen tjene mig, ham skal Faderen ære." - "Salig den

mand, som holder ud i prøvelse; thi når han har stået sin prøve, skal han få den livets sejrskrans, som Gud har lovet dem, der elsker ham." - Og fra Psalme 45: "Dronningen står i ofirguldets skrud ved kongens højre. Idel pragt er kongedatteren, hendes dragt er perler, stukne i guld, fulgt af jomfruer føres hun frem i broget pragt, veninderne fører hende hen til kongen. De føres frem under glæde og jubel, holder deres indtog i kongens palads." - Og endelig fra Johannes Åbenbaring: "Et stort tegn viste sig på Himmelen: en kvinde med solen som klædebon og månen under sine fødder, og en krans af 12 stjerner på sit hoved."

Den Danske Kirke har ikke principielt noget imod at fejre helgenes dage, vi fejrer jo både Sankt Stefans

Dag og Alle Helgens Dag. Derfor er der hermed peget på dagens indhold, forhåbentlig til gavn for dem, som vil fejre dagen; gudstjenesteteksterne til dagen findes i Dansk Messebog, dog kan man med god grund overveje at udskifte den der angivne lektie med epistelen af 1.Kor. 15,20-26 om sejren over døden, sejren i Kristus. Er man på rejse i Syd-Europa kan man jo også have gavn af at vide, hvad der fejres så stort den 15. august, og man kan dele glæden ved at nynne salmelinjerne: "Selv Jomfru Maria, moder til Krist, med alle Guds helgen hun for vist / blev ikkun salig på samme måde, for Jesu skyld, af Gud Faders nåde."

Peter Østerby-Jørgensen
præst
Galtrup.

DE KØBENHAVNSKE KIRKESTÆVNER

Søndag den 29. september er der kirkestævne i Sankt Jakobs Kirke, Østerbrogade, med følgende program:

Kl. 14,00: Nadvergudstjeneste.

Kl. 15,00: studielektor Hans Jacobsen fortæller om: De østtyske, evangeliske kirkers opfattelse af deres "politiske mandat" - under socialismen og i dag. Herefter er der samtale. Eftermiddagen slutter med Vesper kl. ca. 17,00.

Næste kirkestævne bliver søndag den 8. december kl. 14,00 i Bethlehemskirken. Emne: Bibelsyn. Foredrag ved cand. teol. Ole Ander sen.

Ønsk er De, at kirkestævnerne skal fortsætte, så slut op om dem!

KIRKEN ER FRIHEDENS VOGTER

-sagde Christian Führer fra Leipzig på landskonventet
i Frederikssund

- Kirken er frihedens vogter. Derfor bliver kirken ikke overflødig. Men hvor der er institutioner - og kirken er også en institution - dér er der også magt. Det er kirkens fare, for magt korrumpere altid. Kontrollen med magten må være uafhængig - ikke bundet af institutioner, men kun bundet af Guds pålæg.

Det sagde pastor Christian Führer fra Leipzig på Fællesskabet Kirkelig Fornyleses landskonvent, der blev holdt i dagene efter Kristi Himmelfartsdag i Frederikssund. Chr. Führer var med til at påbegynde og lede de store demonstrationer i Leipzig i 1989. Det fortalte han mere om ved et præstekonvent, hvor emnet var Kirkens betydning og opgave før og efter Murens fald.

På landskonventet var foredragets titel: Frihed - for Kirken. Her tog Chr. Führer udgangspunkt i profeten Natans straffetale til kong David og Davids anger, der står i 2. Samuels-bog 12,1-14.

-Kong David var blevet korrumpet af magten. Magt korrumpere altid, sagde Chr. Führer. Det særlige ved David var, at han gik i sig selv. Han straffede ikke, som han havde mulighed for, men erkendte sin skyld. Sådan er det ikke altid med magthavere.

-Det kræver mod at stå op mod dem, der har magten. Modet fås

ikke gennem embede og position, men gennem Guds Ånd. I Leipzig talte menighederne på græsrodsniveau magten imod, sagde Führer og fortsatte:

-Jesu fristelse i ørkenen var en fristelse til at få velstand, sikkerhed og magt. Det er også vores fristelse, både som mennesker og som kirke. Kirken må aldrig lade sig binde af institutioner og ikke blive afhængig af statsmagten. Det er for kirken ikke de store tal, det kommer an på. Hos os er vi fra statens side ofte nok blevet bedraget af tal.

-Som kommunist var Honecker tidligere udsat for forfølgelser fra nazisternes side; men da han selv fik magt, blev de kristne behandlet sådan som kommunisterne før var blevet det. I det østlige Tyskland er to generationer vokset op under totalitære systemer - regimer, der har gjort deres eget system til en slags religion. Det gælder for den ældre generation under nazismen. Og det gælder den yngre generation under kommunismen. Det betyder, at der ikke er nogen tradition for folkelig, demokratisk medleven.

Nu er systemerne brudt. Og Chr. Führer anså perioden 9. oktober - 9. november 1989, hvor muren faldt, for et under; så fredeligt foregik det.

-Men hvad med friheden, spurgte

Chr. Führer. De, der under kommunismen havde gode stillinger, har hurtigt igen formået at få gode stillinger. De fattige er stadig fattige. Arbejdsløsheden er stor, og håbløsheden vokser. Det giver sig udslag i

mange selvmord. Kirken er frihedens vogter. Også i denne situation. Den bliver ikke overflødig.

Sven Hansen
Viskinge.

Prædiken

over Johs. 17,24-26

af Jesper Serner-Pedersen.

Johs. 17,24-26: Fader! jeg vil, at hvor jeg er, skal også de, som du har givet mig, være hos mig, så de må skue min herlighed, som du har givet mig; thi du har elsket mig før verdens grundlæggelse. Retfærdige Fader! Verden har ikke kendt dig, men jeg har kendt dig, og disse har erkendt, at du har sendt mig. Og jeg har kundgjort dem dit navn og vil kundgøre dem det, for at den kærlighed, du har elsket mig med, skal være i dem, og jeg i dem.

Det hændte en dag, at jeg fik besøg af en pige. Hun havde gået i kirke det meste af sit liv, var opvokset i et indremissionsk hjem, og var nu gift med én, for hvem kristendommen ikke betød noget.

De havde været gift i otte år og havde to små børn. Hver søndag gik hun i kirke uden sin mand, men med hans velsignelse. Alligevel følte hun sig splittet. Det var som om noget stred i hende. Til sidst tog hun for et par måneder siden til Taize for at få afklaret sine følelser. For: skulle hun fortsætte dette med at gå i kirke eller skulle hun give op

Ned i Taize mødte hun en anglikansk præst. Under samtalerne med ham gik det op for hende, at hun aldrig bevidst havde overgivet sit liv til Jesus. At hun aldrig helt havde

bestemt sig for at være kristen. Og dernede tog hun så det afgørende skridt. Hun gik fra døden til livet. Fra satans rige til Guds rige. Et skridt med evighedspektiv.

Men ikke alene dette skete for hende. Hun oplevede også, at det løsslupne liv, hun havde levet før hun blev gift, havde givet hende en dæmonisk binding. Og der nede i det fremmede oplevede hun en befrielse, oplevede, at Jesus virkelig var i stand til at sætte mennesker i frihed. Og nu sad hun altså på mit kontor og spurgte, om tingene nu kunne være sådan som hun oplevede dem.

Jeg kunne kun bekræfte overfor hende, at hendes oplevelser var tæt forbundet med den virkelighed, som bibelen har åbenbaret for os. Og

atter en gang blev mine øjne åbnet for det, som virkelig tæller i denne verden: forholdet til Jesus. Vi bliver så let blindet af andre ting, så vi glemmer det altafgørende.

Traditioner og overleveringer, vaner og nyskabelser er overfladekrusninger på det, som dybest set gælder, tilhører jeg Jesus eller er jeg et barn af denne verden og bundet til døden og satans rige.

Jesus taler i den tekst, som blev læst op, om de mennesker, som Faderen har givet ham. Jesus ser altså enhver kristen som en gave fra Faderen til ham. Og det føles som et under, hver gang et menneske kommer til tro. Når jeg ser ud over min menighed, så har hver enkelt en usædvanlig historie at fortælle om deres frelse.

Jeg har en gammel mand, som Jesus mødte på en mark i Sønderjylland, da manden var ung. Det skete i et syn, som førte til syndserkendelse og omvendelse. Eller den unge mand, som i en drøm blev overbevist om kristendommens sandhed, eller den midaldrende dame, der for et års tid siden kom og spurgte mig, hvordan man blev en kristen. Alle mennesker, som tilhører Jesus, som Faderen har givet ham.

Og Jesus beder nu for disse mennesker, hans sidste bøn for sine disciple og giver dem et løfte. Hans sidste bøn er, at de må være dér, hvor han er. Det er en fremmed måde at tale på. For 44 dage efter at han udtalte disse ord, satte han sig tilrette ved Faderens højre hånd i det himmelske rige. Så umiddelbart

blev Jesu bøn ikke bønligt. Disciplene blev ikke borttrykket ind i himmelen, og vi, som tilhører Jesus, er heller ikke legemligt hos ham i himmelen. Vi er her på jorden og Jesus i himmelen.

Så kunne man sige, at Jesus netop fór til himmels for at han kunne sende Helligånden til sine venner. Og da Helligånden er Jesu Ånd, så betyder det, at Jesus altid er hos os, ved sin Ånd. Og så må Jesu ord jo være blevet opfyldt. Men er det det, han mener med disse ord?

Jeg tror det ikke. For er der noget, der kendetegner Jesu treårige prædikentjeneste, så er det, at han er der, hvor Gud Fader arbejder. Han siger: Det, jeg ser Faderen gøre, gør jeg. Jeg er ikke kommet for at gøre min egen vilje, men hans, som sendte mig. Hans opgave var hele tiden at gøre Faderens vilje. Set i det lys, så betyder Jesu bøn at han beder om, at det samme må gælde os. At vi ikke går vore egne veje, men følger den vej Guds Ånd leder os ad.

Det kan lyde meget fromt, men muligheden for at gå egne veje er stor. Vi har talrige eksempler i det gamle testamente på mennesker, der fulgte deres eget hoved og ikke Guds. Tænk på kong Saul, som det gik så grueligt galt for, eller på Jonas, som bevidst valgte den stik modsatte vej end den Gud anviste.

Jeg kan huske engang, jeg gjorde noget, eller nærmere bevægede mig et sted hen, hvor jeg absolut ikke skulle være, og pludselig hørte jeg en stemme i min hjerne sige: Jesper,

hvad i al verden laver du her? en beskæmmende og deprimerende oplevelse.

Det er Jesu helt klare ønske og bøn, at vi skal være dér, hvor han er, ikke bare en gang i fremtiden, men nu og her ligesom han selv i hans jordiske liv var der, hvor Faderens Ånd var, Helligånden. Hvordan forholdet mellem dette at Guds Ånd er i os, og samtidig handler på bestemte steder, hvordan han ønsker vi skal være, hvordan dette forhold er, kan jeg ikke redegøre for, dog er det klart, at Jesus ønsker vi skal være tilstede, når han handler i denne verden. Og Jesus giver selv begrundelsen: For at vi skal se hans herlighed. Og det vil først og fremmest sige hans magt. For igennem de gerninger og begivenheder Jesus udvirker, kan vi fornemme, hvor stor han er.

Der er nu engang forskel på at fortælle om Jesu helbredende kraft ud fra de bibelske beretninger og så om den helbredelse, der skete forleden aften. Og beretningen om brylluppet i Kana, hvor Jesus gør vand til vin bliver mere jordnær, når man selv har oplevet noget lignende.

Og vi kan igennem denne bøn se, at Jesus virkelig ønsker, at vi skal se hans herlighed. Ikke engang i det kommende rige, men ind i vore egne liv her på jorden. Jesus beder om at Faderen vil sørge for, at vi er hos ham hele tiden, så vi netop ser Jesu gerninger her på jorden i dag.

Og det er betagende at opleve Jesu magt i dag. Hvordan han griber ind i menneskers liv og fører dem til

en levende tro, eller hvordan han vender umuligt situationer til store velsignelser. Og her er det så, at Jesus giver os et løfte. Han taler til sine disciple og kendetegner dem ved, at de har erkendt, at Gud Fader har sendt ham. Kendetegnet på en discipel er altså, at man tror, at Jesus er Guds Søn.

Og gør man det, får det selvfølgelig nogle konsekvenser for ens liv, hvis man da ikke ønsker at bedrage sig selv. Det er der alt for mange mennesker der gør. Også præster. Man kan så let have en mening om noget og en veludbygget dogmatik, så man kan svare på ethvert spørgsmål angående kristendommen og så alligevel leve et liv som alle andre.

Men Jesus taler til dem, der tror og som har et ønske om at leve deres liv sammen med ham. Til dem siger han: Jeg vil åbenbare Gud for dem. Det er sagt på den lidt mærkelige måde: at Jesus vil kundgøre Guds navn for dem. Men det betyder netop ikke bare en viden, men en konkret åbenbaring af Guds magt og kraft ind i vore hverdage.

Det er et løfte fra Jesus. Og det kan vi som Guds børn tage til os. Gud vil åbenbare sig for mig i mit liv. Ikke noget med et måske eller få lov til eller noget andet. Jesus siger han vil gøre det. Den kristne kan forvente at se Guds gerninger i sit liv. Kan vågne om morgenen og sige til sig selv: Hvad mon Gud vil vise mig i dag? Hvad skal jeg se i dag?

Og det sidste Jesus siger, er, at det altså skal ske for at den

kærlighed Faderen har til Jesus, skal være i os, ja, at han selv skal være i os. Der er vist ingen der kan være i tvivl om at Gud Fader elsker Jesus. Han råber sin kærlighed ud til ham flere gange. Denne er min Søn, den elskede, hør ham. Denne er min Søn den elskede, ham kan jeg li' eller som det så smukt hedder: i ham har jeg velbehag.

Sådan elsker Gud også dig og mig. Tænk hvis der lød en stemme fra himmelen: Jesper, han er min søn, ham elsker jeg. Hør ham. Råbt ud fra kirketårnet i Holbæk. Eller ud over hele byen.

En sådan kærlighed har Gud til hver enkelt af os, at han kan råbe den ud fra hustagene. Fordi vi er købt og prisen betalt af Jesus. Og det er Jesu brændende ønske, at vi skal erfare den sam

me kærlighed fra Gud, som han lever i. Og når det sker, så vil Jesus blive æret. For det er jo hans skyld, at det er blevet muligt.

Der er derfor, at Paulus i eferbrevet kan skrive, at den samme magt, som var i Jesus, er i hans disciple, kærlighedens magt, Guds ånds magt, som er af den samme styrke, som oprejste Jesus fra de døde.

Dette kan vi slet ikke administrere, så stor en kærlighed kan kun bæres af Gud selv. Men han har givet sin ånd i vort indre og i vor kirke, for at den ligesom i Jesu jordiske liv kan åbenbare Gud ind i en fortabt verden, og redde mennesker fra døden og helvedet og give dem det evige liv.

Fra den svenske præst og forfatter Christian Braw har vi fået følgende lille opfordring, som han gerne vil have os til at bringe i Re-formatio. Den lille tekst er oversat af Johs. Nielsen.

RED SANDHEDEN

Vor eftertid vil undre sig over meget, som er sket og sker i vor tid. Svarene og kundskaben er nu til stede. Det er alle Jer, som "kan give besked / for I var med". I husker, I har hørt, I har breve, dagbøger, udklip, optegnelser. Men når I er borte forsvinder minderne, de pårørende kaster måske de efterladte papirer bort - og en del af den historiske sandhed går tabt.

Derfor vil jeg opfordre alle jer, som på forskellig måde har levet med i dette sekels kirkehistorie, til at skrive ned af jeres erindringer, samle jeres papirer og optegnelser og bede jeres pårørende om at deponere det i pålidelige arkiver, f.eks. Universitetsbiblioteket, stiftsarkiv osv.

Dit livs kirkehistorie er en lille brik i billedet af vor egen tid. Redder du den brik for eftertiden, så redder du en del af den historiske sandhed, og den må kommende generationer have adgang til for at kunne gå videre.

Christian Braw.

En boganmeldelse.
Erik Petrén: KYRKA OG MAKT.
Af pastor. emeritus. Johs. Nielsen.

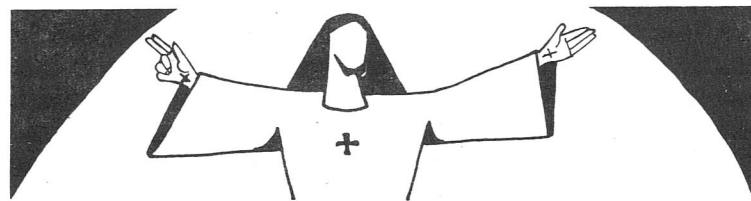
Denne bog er en oversigt over kristendommens historie i Sverige. Den begynder med Ansgar i Birka 830 og slutter med 1990, er altså i sjælden grad up to date.

Det særlige synspunkt er altså kirkens forhold til magten, den politiske, samfundsmæssige, økonomiske magt. Gennem århundreder var den svenske kirkes biskopper delagtige i den højeste politiske beslutningsproces. Efter reformationen var den svenske kirke en luthersk enhedskirke med forbud mod andre trosformer. Sådan er det jo ikke mere.

Dette er nogenlunde på linie med forholdene i Danmark. Men meget er anderledes, og svensk særpræg går igen overalt.

Bogen er skrevet på et jævnt, levende sprog. Begivenhederne skildres umiddelbart fængslende og anskueligt. Mange personer fremtræder levende og nærværende. Forudsætningerne for de forskellige begivenheder afdækkes på overbevisende måde.

Enhver, som interesserer sig for kirken i vort broderland, vil have meget udbytte og glæde af denne bog.

RESUMÉ

ved Margit Deckert.

Der gives os et fortræffeligt i Davids 90. salme: ...om "vores livsdage", der f l y v e r afsted. Og vi fylder vores livs år, fylder dem med snak og overfladiskhed, med pjat og tilfældigt og uvæsentligt.

...gamle og unge er vi mange, der er enige om sådant udsagn.

Og alligevel vil jeg prøve at samle væsentligt og lyksaliggørende sammen.

Omkring 1922: Jeg lærte den

tyske morgensalme "Morgenglanz der Ewigkeit" at kende: Morgenglans af evighed / lys fra det udtømmelige.. og verset med bønne om, "at vi, før vi helt forgår / ret opstår".. dette vers og salmens kraftfulde melodi blev hængende i mig som livshjælp og livsglæde (Salmen står i "129 Salmer" som nr. 965).

Omkring 1933: Vi (min mand Walter og jeg) var ved at træde ud af folkekirken i Hamburg, så udmat-

tede var vi af kirkegangen, vi søgte rundt om. "Vattet"! var det hele. Ingen sjælenæring at hente for os, der følelig stod i skæbnesår. Vi hadede alle floskler og fromhed og den "kære ak, så milde Vorherre!" ..Ingen livsfingerpeg om, hvad der var godt i det nye, der brød frem og til vores tilfredshed fik meget af det gamle og opbrugte til at falde. "Det organisk opvoksende vil bryde igennem og få overmagten. Overfor det organisk opvoksende har propaganda og alt "bare" organiseret ingen magt" det var vores naive overbevisning! Nærende kirkegang, klar kristendomstale, det var vi årevis forgæves på jagt efter. Så var det engang, jeg kom hjem og meddelte: "Jeg har fundet en kirke, Dér er der noget til stede i rummet, der er, skønt usynligt, den lille røde lampe brændende (skønt evangelisk!) vidnende om Kristi nærvær i kirkerummet."

Kirken var St. Johannes / Hbg-Eppendorf. Vi boede ikke langt derfra. Der indbødes til Ugeslut-andagt. Vi prøvede det, vi, der ellers var teater- eller koncertgængere om lørdagen. I den mørke ret store landsbyagtige kirke skulle man sætte sig på de bagerste bænke. Og være tavs. ..Underligt!...Så kom en af præsterne (menighedens 2 til 3 præster var tilstede, ikke bare den, der havde tjenesten!) ..så kom én af præsterne ned fra alteret, hvor der brændte mange lys og stod stole i kreds - så kom én ned til os i halvmørket og fortalte os om, hvilken uge i kirkeåret, der nu gik til ende og med hvilket "Spruch", med hvilket

bibelord og gammelkirkeligt navn, den nu kommende benævntes. Og så, så rejste man sig og gik som i procession op ad den lange midtergang mod det oplyste Alterrum, hvor stolene stod og passede forbavsende godt i antal! Og dér gentog sig så lørdagsliturgiens ord om den uafbrudt fremadskridende tid, kirkeurets tikken og slag var god illustration! Og de bønner, der fremsagdes og blev sunget bar bort fra al selvoptagethed. -"By heart" kunne man dem snart. Det blev hjerkebønner, for alle i menigheden, for dem, hvis handlinger er mig ubegribelige, for dem, hvem jeg selv er en last for! o.s.v. Det blev som ved en god korsang: min stemme, mit lille jeg lod sig indordne. Det blev til en fællesklang, en fællesbøn for Gud. En anrørelse om nåde og hjælp, der svarede bedre til den store indre.. og ydre nød, man var i. Og glæden ved den fælles lovsang voksede med ud af det dybe. Men meget vigtigt er for mig at fremhæve: det var ikke i første linie ord i fællesbøn og salmesang (uden orgel), der bandt mig ind i kirken igen. Det var skridt. Skridt op imod alteret. Denne gåen i skare med nogen, jeg ikke kendte, men som havde samme retning og vel søgen i hjertet, som jeg.

Da skete det, jo mere disse lørdagsandagter tog besiddelse af os, at den lille tilfældige(?) sognekirke St. Johannis blev os til KIRKEN, blev os til vor åndelige beskytter og moder. Og vi bragte ved enhver given lejlighed vore små og store børn ind under dens velsignende og beskyttende

de tag ved søgne- og søndagsgudstjerner. Under krigen og tiltagende faretruende regime overfor netop vore præster (2 af dem) blev samhörigheden og opfindsomheden i at forkynde "purt" og sandt og livgivende og ikke-kedeligt! selvfølgligt tiltagende både hos læg og lært! (herligt, som man ind imellem kunne snyde statsforbud og i mødre- og børnekredse ikke eksisterende på papiret, men så meget livligere i virkeligheden!)

Omkring 1945. Man følte sig ovenpå igen som kristen! Og mange af alle disse "får uden hyrde" og orienteringen søgte kirken. Og overfor alle ruiner og knuste menneskeskæbner med alt det umenneskelige, der var sket og gennemlidt, fremstod klart for én: Dette er kristenhedens opgave, at stille sig beskyttende foran GUDs skabning. Og det er altid godt at få en opgave tildelt af Gud Herren.

Og nu vores samtid. Pluralismens tid. Alt er lige godt- alt har sin berettigelse! ? Noget positivt er der deri: intet er selvfølgeligt. Det er ubekvemt, og det tager tid (nu og da urimelig megen tid!), når alt skal høres og alt skal der tages stilling til på ny og på ny.

Slem er det, at vi har så meget af det, som den 90ende psalme beskriver i os! Vi sludrer og snakker og viser os som de dygtige kæphes-teryttere, vi er! I udtrykket: "alt er lige gyldigt" (som jo skulle give anledning til i alvor at høre på hinandens meninger) ligger livsfaren allerede gemt i ordet. Når alt er lige

gyldigt bliver det uhyre let : ligegyldighed! Det angår mig ikke, interesserer mig ikke. Jeg føler aldeles intet ansvar. Jeg vil ha' min ro. Og mit gode udkomme. Og god mad. Og underholdning. Og hygge! Der blev en ufrugtbar ørken, ja: en sand-ørken ud af Livet.

Veje er der heller ikke. De fyger til.

Vi har en situation som Gudsfolket i G.T. Men dér gik GUD foran. HAN var den medvandrende GUD, der viste vejen, som ildsøjle og som skyen om dagen. Og vej var at finde. Og at være Gud nær gør godt.

Hvis vi nutidige knyttede os mere til kirkeårets gang, som det bl.a. gi'r sig udtryk i al liturgi, ville vi i vores uvejsomme tilværelse (hvor vi tilmed hetses frem) kunne få en hjælp og en fællesskabsfølelse, som den GT beskriver som Israels. Ingen "støvske" og "ildsøjle" er der for os til at vise vejen og give det hele mål og mening, men der er Jesu Kristi livsvej på jorden at mindes og ligesom gå med på. Og derved at føle sig Helbrederen og Menneskesønnen og Gudherren nær. Og da sker det "liturgiske", at det ikke bare er "at føle sig", nej det er at være Herren nær. Og at være Herren nær, det er lyksaliggørende. Det er bærende i alt besvær. Og det er at bære lys og velsignelse rundt, selv når vi ikke veed det, for det er et kærlighedens varme rige, et Nådens Rige, hvor Kristus går. Han er - som Jahve i G.T. jo netop: "den medvandrende Gud". Han vil så gerne være det!. for alle os for tiden særligt nødstedte.

Københavns Vesperring.

Tirsdag den 27. august kl. 19,00 i Hans Egede Kirke, Vardegade.
Johannes Døberens Martyrium - festvesper. Prædikant: pastor Hans Chr. Christensen. Kaffesamvær. Hvad er meningen med Vesperringen? Visioner og almindelig debat. Completorium.

Tirsdag den 29. oktober i Bethlehemskirken, Åboulevarden.
Reformationsdag - festvesper. Prædikant: sognepræst Bjørn Hansen. Kaffesamvær. "Helgener i luthersk tradition"- foredrag ved pastor Hans Olav Okkels. Completorium.

Lørdag den 30. november kl. 17,00 i Sankt Jakobs Kirke, Østerbrogade.
1. Søndag i Advent - festvesper. Prædikant: Sognepræst Ole Skjerbæk Madsen. Spisning af medbragt mad. "Juleforberedelse i kirke og hjem" - ved sognepræst Poul Exner. Completorium (evt. Matutin).

Sejlads

Jeg har et kompas,
vil du låne det?

Den græsk-ortodokse kirke
med
spiritualitet og mystik,
solopgangs-teologi,
et værn mod al østens vilde pan-
teisme.

Den romersk-katolske kirke
med
jura og psykologi,
solnedgangs-teologi,
et vågent øje med denne verden.

Treenighedslæren,
varmen fra syd,

Guds bankende hjerte,
al unitarismens notabene.

Englands udenrigspolitik,
calvinisternes ekspansion fra de
nordlige grå have
og
uendelig snilde
i selvopholdelsesdriftens enkelhed.

Øst - vest - syd - nord,
det er nødvendigt at ku' navigere,
her var kompasset,
du burde sige tak for lån.

1.5.1991.
Jan Stolt.

RESERVERET POSTVÆSENET

RE-FORMATIO

udgives af

Fællesskabet KIRKELIG FORNYELSE

Ansvarshavende redaktør:

Sognepræst Knud Christensen,
Kirkegade 9, 3600 Frederikssund.
Telefon 42 31 03 39.

Redaktionsudvalg:

Pastor Anders Studsgaard,
Havervad 7,6780 Skærbæk.
Pastor Poul Ulsdal,
Kirkegade 88, 6700 Esbjerg
Sognepræst Peter Østerby-Jørgensen,
Galtrup, 7950 Erslev Mors,
Stud.teol. Jais H. Tinglund,
Åvej 1, 8240 Risskov.

Ekspedition:

Bladet koster 60 kr. årligt i abonnement, for
studerende 40 kr. årligt. Beløbet indbetales til
FKFs regnskabsfører, sognepræst Olav Fog,
Præstegårdsvej 11, Blåhøj, 7330 Brande.
Telefon 75 34 50 61. Postgiro 2 08 81 42.

Fællesskabet

KIRKELIG FORNYELSE

Formand:

Sognepræst Poul Exner,
Gymnasievej 4, 2620 Albertslund.
Telefon 43 62 28 38.

Bestyrelsen iøvrigt:

Sognepræst Olav Fog,
Præstegårdsvej 11, Blåhøj, 7330 Brande.
Sygeplejerske Anna C.B. Hansen,
Solvangsvej 24, 8400 Ebeltoft.
Kirketjener Kate Pedersen, Storkens Kvar-
ter 5B, 2620 Albertslund.
Sognepræst Bjørn Hansen, Vardegade 14,
2100 København Ø.

Medlemmer betaler 160 kr. årligt til fællesska-
bet. Dette beløb omfatter også abonnement
på Re-formatio. Ægtepar 190 kr. Studerende
og pensionister betaler 80 kr. for enkeltmed-
lemsskab. Pensionistægtepar 95 kr.

Re-formatio's Forlag:

Fællesskabet KIRKELIG FORNYELSE's
forlag, Præstegårdsvej 11, Blåhøj, 7330 Bran-
den. Telefon 75 34 50 61

Ekspedition og daglig ledelse:

Poul Ulsdal, Kirkegade 88, 6700 Esbjerg. Tele-
fon 75 13 81 05. Postgiro 5 61 60 50.

INDHOLD - NR. 4 - AUGUST 1991 34. ÅRGANG

Forsidebilledet er en ikon af den svenske maler Sven Bertil Svensson

<i>Jørgen Thorgaard:</i> Et ord om folkekirken efter krigen	86
<i>Helge Tagatz:</i> Kommentar til artiklen om skriftemålet i arbejdsgrundlaget for FKF	92
<i>Jørgen Em. Hansen:</i> Theodor Kühl in memoriam	94
<i>Poul Ulsdal:</i> Forsvar for Folkekirken	96
<i>Peter Østerby-Jørgensen:</i> Liturgiske bemærkninger	100
<i>Sven Hansen:</i> Referat af Christian Führers tale på Landskonventet	103
<i>Jesper Serner-Pedersen:</i> Prædiken over Johs. 17,24-26	104
<i>Christian Braw:</i> Red sandheden	107
<i>Johs. M. Nielsen:</i> Bogånmeldelse	108
<i>Margit Deckert:</i> Resumé	108
<i>Jan Stolt:</i> Sejlads	111